

POSUDEK

diplomové práce předložené na UK v Praze, Filozofická fakulta, Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou, v roce 2012.

AUTORKA POSUZOVANÉ PRÁCE: Anna Prokopová

NÁZEV PRÁCE: Středověké sklo v Praze

VEDOUcí PRÁCE: Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc.

AUTORKA POSUDKU: PhDr. Eva Černá

Rozsah práce: 97 stran textu, 26 kresebných tabulek a 9 obrázků (7x foto skel a 2 mapové přílohy).

Před vlastním hodnocením bych ráda zdůraznila, že i přes rostoucí zájem o středověké sklo v průběhu posledních desetiletí, nadále zůstává stav zpracování archeologických nálezů získaných výzkumy v sídlištním prostředí spíše nedostatečný. Uvedené konstatování se týká zvláště Prahy, kde byla archeologickými výzkumy již od 60. let minulého století získána dlouhá řada souborů středověkých skel, z nichž však většina zůstala do dnešních dnů ležet v depozitářích bez povšimnutí. Předložená práce, jak již vyplývá ze samotného názvu, se jeví z tohoto úhlu pohledu jako velmi aktuální, neboť přináší komplexní zpracování převážně dosud nepublikovaných pražských nálezů, konkrétně těch pocházejících z archeologických výzkumů Národního památkového ústavu (NPÚ HMP).

Podle původního zadání autorka zpracovala soubory skel z jednotlivých nalezišť nejen z hlediska typologického, ale především s ohledem na sociální úroveň nálezového prostředí a společenské postavení domnělých uživatelů, resp. majitelů příslušných domů. Nutně tedy pracovala nejen s archeologickým materiálem, ale s velkou měrou též s informacemi obsaženými v pramenech písemných vztahujících se k jednotlivým nalezištím. Obou druhů pramenů resp. jejich kombinací, využila autorka při hledání odpovědí na otázky plynoucí z výše uvedeného zadání, např. na proměnlivé zastoupení skleněných nádob ve výbavě pražských měšťanů i jejich přínos pro řešení otázek obecnějšího historického významu (např. o kulturních či obchodních kontaktech středověké Prahy). Právě tímto pojetím se hodnocená práce odlišuje od mnohých dosavadních publikací. V každém případě lze konstatovat, že autorka se svého úkolu zhostila velmi dobře a ve své práci dostatečně vyčerpala všechny dostupné prameny i informace z domácí i zahraniční literatury.

Strukturování práce

Text je rozvržen do deseti logicky na sebe navazujících kapitol a je doplněn obsáhlým soupisem literatury (8 stránek). Rozsah tří úvodních kapitol, v nichž se dotýká vývoje domácího sklářského řemesla a shrnuje současný stav poznání, je úměrný svému tématu, stejně jako ostatní, z nichž většina je pro lepší přehlednost ještě vnitřně rozčleněna. Nejobsáhlejší z nich je pátá kapitola (45s.), která v 19 samostatných podkapitolách přináší informace o souborech skel z jednotlivých pražských nalezišť. Každá z nich obsahuje jak stručnou deskripci samotných nálezů, včetně jejich typologické klasifikace, tak též další informace týkající se způsobu získání i sociální charakteristiky nálezového prostředí. Popis skel v rámci jednotlivých podkapitol nemá sice podobu klasického katalogu, ale spíše stručného výčtu základních typů a variant v daném souboru umožňující jeho charakteristiku z hlediska kvantity i kvality. Ovšem z hlediska zadání diplomové práce je zvolená forma zcela dostatečná, zvláště když ji doplňuje bohatý a velmi kvalitní obrazový aparát. Snad jen jediné co by se dalo autorce doporučit je doplnění textu této kapitoly o tabulky a nebo grafy s údaji o četnosti a druzích skel na jednotlivých nalezištích.

Typologii je věnována následující kapitola (6), v níž se autorka, v návaznosti na předchozí zjištění, zabývá konkrétními typy dutých i okenních skel z pražských nalezišť. Se zjevně hlubokou erudicí si všímá genese zastoupených tvarů, proměn výzdoby a současně porovnává četnost základních typů nádob i jejich variant se situací v jiných českých a moravských městech. Lze jen litovat, že autorka nedoprovodila text kapitoly přehlednou tabulkou schématicizovaných tvarů nádob zastoupených na hodnocených lokalitách. Ze samotného textu i z uváděných citací je patrné, že autorka práce je velmi dobře obeznámena s domácí literaturou k tomuto tématu. Neméně dobrá znalost bibliografie je patrna též v jedné z podkapitoly (6.2) zaměřené na importovaná skla. V té, v souhlase s již publikovanými názory domácích i zahraničních badatelů, uvádí dobu a popř. též místo jejich výroby. Na tomto místě je zapotřebí vyzdvihnout snahu autorky využít při určování místa výroby i datace zjevně cizích skel co nejvíce doprovodné artefakty z jiných materiálů.

Závěrečné kapitoly 7 (o výskytu skleněných nádob) a 8 (o sociálním kontextu) a 9 (pražské nálezy zasazené do kontextu celých Čech) patří k nejdůležitějším za těžiště celé práce. Přes tématickou i faktickou náročnost nasvědčují tomu, že autorka disponuje detailními znalostmi hodnoceného materiálu, které umí, spolu s poznatky získanými vlastní analýzou faktů, použít pro formulování svých závěrů. Není bez zajímavosti, že na základě komparace četnosti skel v Praze a v některých dalších českých a moravských městech dospěla k názoru, že frekvence výskytu skel v českém nálezovém prostředí je velmi obdobná, přitom však odlišná od situace na Moravě, resp. v Brně. Ve shodě s H. Sedláčkovou hledá příčiny rozdílů ve výhodnější poloze Brna, ale své tvrzení neuvádí tak kategoricky a poukazuje na nevyrovnaný stav bádání.

Stylistika a odborná terminologie

Ze stylistického hlediska je práce napsaná srozumitelným a správným jazykem. Věty jsou formulovány věcně a argumentace autorky je dostatečně zřetelná s použitím správné odborné terminologie. Jen výjimečně se v textu objeví nepřiliš vhodné slovní či větné spojení (např. v kap. 8). I přes uvedenou výhradu je výsledný text mnohonásobně kvalitnější než u většiny prací vrstevníků z řad studentů nebo dokonce i graduovaných archeologů.

Formální aspekty práce

Také z formálního hlediska lze předloženou práci jen pochválit. Autorka v textu dostatečně a správně cituje použitou literaturu a vysokou kvalitu mají též obrazových přílohy, kresebné i fotografické.

Závěrečné konstatování

Předloženou práci lze označit za zdařilou sondu do materiální kultury pražských měšťanů v období od 13. do sklonku 15. století. Fundovaně osvětluje počátky výskytu skleněných nádob i proměny tvarů v průběhu tří století, vypovídá o úzké vazbě skel se sociálním prostředím a o obchodních kontaktech pražských měšťanů. Nepřímou tak umožňuje postihnout rovněž: 1. postupný vývoj domácí sklářské výroby v období vrcholného středověku, 2. rostoucí úroveň městského obyvatelstva a 3. kulturní a obchodní kontakty celých Čech s jinými evropskými, popř. blízkovýchodními zeměmi.

Vzhledem k výše napsanému je zřejmé, že autorce se podařilo zvládnout problematiku středověkého skla v celé šíři a že se úspěšně zhostila daného tématu.

Proto doporučuji práci k obhajobě a přikláním se k hodnocení: „výborně“.